

NR 12/177 GRUDZIEŃ 2025

BEZPŁATNY MIESIĘCZNIK

SILESIA TRAM NEWS

ISSN 2299-2790

Nakład: 6 000 egz.

WYDARZENIA

Mikołajowe tramwaje

>>> str. 3

SPACERY PO REGIONIE

Hutniczy szlak spacerowy

>>> str. 6-7

ROZMAITOŚCI

Niech nikt nie będzie sam

>>> str. 8

Podpisano kolejne umowy inwestycyjne

>>> str. 4-5

Jedźmy razem

Może trudno w to uwierzyć, ale kolejny rok dobiega końca. Wielkimi krokami zbliżają się Święta Bożego Narodzenia i sylwester. W miarę ubywania kartek z kalendarza, coraz bardziej skłaniamy się ku podsumowaniom tego, co się wydarzyło i układamy plany na najbliższą przyszłość. Z pewnością warto przeprowadzić rzetelne bilanse, możemy wtedy pełniej cieszyć się z osiągniętych sukcesów i lepiej uczyć się na błędach. Co przyniesie nowy rok? Odpowiedzi na to pytanie oczywiście nie znamy, ale na szczęście wiele zależy od nas samych. Tym, na co i tak nie mamy wpływu, nie warto przejmować się na zapas. Przed końcem 2025 roku mamy bardzo dobre wiadomości. W grudniu podpisane zostały kolejne umowy inwestycyjne w ramach programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021–2027 (FEnIKS), dotyczące modernizacji infrastruktury tramwajowej w Sosnowcu, Będzinie i Dąbrowie Górniczej. Informacje na ten temat zamieszczamy na stronach 4 i 5.

Na naszych łamach znajdują Państwo tekst o tramwajowej podróży św. Mikołaja, który 6 grudnia odwiedził kilka miast naszej Metropolii (strona 3). Pozostając w nastroju świątecznym, staramy się pamiętać o tych, którzy spędzą ten czas w samotności, często bez dachu nad głową i środków do życia. Na stronach 8 i 9 informujemy o formach i możliwościach udzielania pomocy, nie tylko w okresie świąt.

W czasie wolnym od pracy zachęcamy do aktywnego wypoczynku. Inspiracją do spacerów może być tekst na stronach 6 i 7 o Hutyńskim Szlaku Spacerowym w Chorzowie, który zdobią niezwykle murale. Natomiast, bez ruszania się z domu, każdy z nas może rozwiązać naszą krzyżówkę.

Życzę miłej, świątecznej lektury. Niech jej pozytywne przesłanie towarzyszy Państwu przez cały okres Bożego Narodzenia oraz w nadchodzącym Nowym Roku!

Bolesław Knapik
Prezes Zarządu Spółki Tramwaje Śląskie S.A.

Wszystkim Pasażerom i Czytelnikom

życzymy zdrowych, pełnych ciepła i radości Świąt Bożego Narodzenia.

Niech ten wyjątkowy czas przyniesie spokój i wytchnienie,
a nowy rok obdarzy szczęściem i sukcesami
we wszystkich podejmowanych działaniach.

Pracownicy i Zarząd Spółki
Tramwaje Śląskie S.A.

Sprawdź rozkład jazdy na święta

Jak co roku, w okresie świąteczno-noworocznym, obowiązują zmienione rozkłady jazdy w komunikacji miejskiej. Czymś nowym jest obowiązywanie 24 grudnia niedzielnych i świątecznych rozkładów jazdy. To najważniejsza zmiana, bo przed rokiem Wigilia nie była dniem wolnym od pracy. Zmian jest sporo, dlatego warto sprawdzić rozkłady jazdy przed wyjściem z domu na przystanek.

22 i 23 grudnia komunikacja miejska funkcjonować będzie według rozkładów jazdy ważnych w dni robocze. Autobusy, tramwaje, trolejbusy będą jeździć zgodnie z nieszkolnymi rozkładami jazdy.

24, 25 i 26 grudnia obowiązywać będą rozkłady jazdy na niedziele i święta. Warto jednak zwrócić uwagę, że w Wigilię skrócony będzie czas kursowania większości linii autobusowych, tramwajowych i trolejbusowych po godz. 16:00. Dodatkowo, w każdym z tych dni, będą obowiązywać wyjątki – np. niektóre z linii zostaną

zawieszone, a na innych obowiązywać będą specjalne rozkłady jazdy.

27 grudnia pojazdy Transportu GZM będą jeździły według rozkładów jazdy ważnych w soboty, a 28 grudnia jak w niedziele i święta.

Wszystkie informacje można znaleźć na stronie internetowej Transport GZM w zakładce Zaplanuj podróż – Komunikaty. Pasażerowie mogą również zadzwonić na czynną przez całą dobę i bezpłatną infolinię – 800 16 30 30.

Źródło: metropoliaztm.pl

SILESIA
TRAMNEWS

Wydawca:

Agencja Mediów Lokalnych mediaL
41-500 Chorzów, ul. Katowicka 107, tel. 32 2413 374

Redaktor naczelny: Waldemar Kosior

Druk:

POLSKA PRESS Sp. z o.o.

Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada

Zdjęcia: Radio BEST

Tradycji stało się zadość! W sobotę 6 grudnia w miastach Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii kursowały dwa zabytkowe wagony typu „N” z Mikołajem na pokładzie. Tramwaje zatrzymywały się na wybranych przystankach, na których Mikołaj i jego pomocnicy wysiadali, by rozdać upominki i zrobić sobie pamiątkowe zdjęcia.

Jeden wagon specjalny obsługiwał linię nr 38 w Bytomiu, drugi – pod nazwą „Mikołajowy Best Tramwaj” - wyruszył z zajezdni w Chorzowie Batorem i odbył podróż przez kilka śląskich miast.

W rolę pomocników Mikołaja, rozdających prezenty i zabawiających nie tylko najmłodszych podróżnych, wcielili się przedstawiciele organizatorów: spółki Tramwaje Śląskie S.A. i radia BEST, a także Claudia i Kasia Chwołka, Janusz Drewniok, Agnieszka Kuszewska, Beata Mańkowska i Michalina Starosta. Jak twierdzą wtajemniczeni, ze spółką Tramwaje Śląskie S.A. związany zawodowo był także sam Mikołaj.

Warto dodać, że 6 grudnia po chorzowskiej ulicy Wolności ponownie wyruszył „Mikołajkowy tramwaj mundurowy”. Wydarzenie, zainicjowane przez spółkę Tramwaje Śląskie S.A., przyciągnęło wielu mieszkańców, szczególnie najmłodszych. Podczas przejazdu nie brakowało atrakcji, a przede wszystkim rozmów o bezpieczeństwie. W akcję aktywnie włączyli się przedstawiciele Policji, Straży Miejskiej, Straży Pożarnej oraz uczniowie klas mundurowych II Liceum Ogólnokształcącego im. Juliusza Ligonia. Na pokładzie tramwaju obecny był oczywiście Mikołaj, któremu towarzyszyły resortowe maskotki oraz artyści Roko i Colino, tworząc wyjątkową, świąteczną atmosferę.

red

Rusza inwestycja w Sosnowcu Milowicach

Spółka Tramwaje Śląskie S.A. podpisała 11 grudnia 2025 roku umowę z wykonawcą przebudowy kolejnego sosnowieckiego odcinka linii tramwajowej - od wiaduktu nad drogą S86 do pętli w Milowicach. Wartość 30,5 mln zł inwestycja zostanie zrealizowana przez konsorcjum firm Silesia Invest i Przedsiębiorstwo Usług Technicznych Grotex.

Ekipy remontowe najwcześniej będzie można zobaczyć jesienią 2026 roku, ponieważ pierwsze 10 miesięcy obowiązywania umowy zostanie przeznaczonych na dokumentację projektową i uzyskanie pozwoleń. Na realizację samych robót budowlanych wykonawca ma 12 miesięcy.

Prace obejmą ponad 4 kilometry toru wraz z wymianą słupów sieci trakcyjnej. Zmodernizowane zostaną również platformy przystankowe Milowice Park Logistyczny, Zakłady Mięsne, Hala Sportowa oraz Pętla. Z zadania wyłączony jest przystanek Milowice Podjazdowa, który został wyremontowany kilka lat temu przy okazji rewitalizacji Parku Tysiąclecia. Dwutorowe torowisko będzie w dużej części zielone, tak samo jak te prowadzące z centrum Sosnowca w kierunku Zagórza. Na przejściach i przejazdach ułożone zostaną płyty prefabrykowane. Spore zmiany czekają pętlę tramwajową w Milowicach, która zostanie rozbudowana o dodatkową relację, umożliwiającą jej objechanie. Zachowane zostaną dwa tory postojowe. Wymieniony będzie punkt socjalny. Ponadto na pętli zostanie zbudowana pochylnia obok schodów.

Co ważne, spółka Tramwaje Śląskie S.A. postawiła wykonawcy warunek dotyczący konieczności wykonania prac przy utrzymaniu ruchu tramwajowego – z wyłączeniem okoliczności związanych z procesami technologicznymi (np. przełączenie zasilania). W czasie robót ruch powinien odbywać się po jednym torze.

Po wydłużeniu linii tramwajowej do Zagórza, wcześniejszej modernizacji torowiska wzdłuż ulic Andersa, 1 Maja oraz Sienkiewicza, Piłsudskiego, a także przebudowie wraz z dobudową drugiego toru na linii 26 wzdłuż ulicy Wojska Polskiego, Milowice są kolejnym elementem modernizacji infrastruktury tramwajowej w Sosnowcu.

Należy dodać, że ogłoszony został kolejny przetarg, na budowę zupełnie nowego odcinka linii tramwajowej o długości blisko 3,9 km, od ronda Jana Pawła II przez rondo Żołnierzy Wyklętych do „krzyżówki” tramwajowej u zbiegu ulic Andersa, 11 Listopada i Jedności. Inwestycja pozwoli na zamknięcie ringu tramwajowego wokół największych dzielnic miasta. – Niezależnie od tych inwestycji, realizowanych przy wsparciu finansowym z UE, zajmiemy się też fragmentem ulicy Piłsudskiego pod wymienianym właśnie wiaduktem kolejowym. Przy ostatecznym zamknięciu przejazdu wymienimy około 200 metrów torowiska wraz z nawierzchnią. Nasza współpraca z miastem Sosnowiec układa się bardzo dobrze, o czym

świadczy liczba zmodernizowanych czy też wybudowanych kilometrów torów – podkreśla Bolesław Knapik, prezes zarządu spółki Tramwaje Śląskie S.A..

– To dla miasta otwiera zupełnie nową perspektywę w organizacji transportu publicznego. Po powstaniu sosnowieckiego ringu czekają nas zmiany komunikacyjne, bo to tramwaj ma być szkieletem transportowym. To dla nas duże wyzwanie, bo będzie oznaczało zmiany trasy autobusów, co nie zawsze będzie odpowiadało mieszkańcom – wyjaśnia Arkadiusz Chęciński, prezydent Sosnowca.

Zadanie w Milowicach realizowane jest w ramach Projektu pn.: „Modernizacja i rozwój infrastruktury tramwajowej w Górnośląsko Zagłębiowskiej Metropolii – Etap I” współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027”.

red, źródło: UM Sosnowiec

Umowę na inwestycję tramwajową w Milowicach podpisali: Jarosław Szmítka - prezes zarządu Silesia Invest Sp. z o.o. Szmítka Kamiński Sp.k., Marcin Michalik - członek zarządu spółki Tramwaje Śląskie S.A. oraz Bolesław Knapik - prezes zarządu spółki Tramwaje Śląskie S.A. W uroczystości wzięł udział Arkadiusz Chęciński - prezydent Sosnowca (na zdjęciu z prawej).

Blisko 30 milionów złotych na tramwajowe inwestycje w Będzinie i Dąbrowie Górniczej

17 grudnia 2025 roku to jedna z najważniejszych dat w transportowej historii Będzina i Dąbrowy Górniczej. W tym dniu w Arenie Będzin podpisana została umowa na cztery zadania, których wykonanie pozwoli na znaczącą poprawę infrastruktury i komfortu podróżowania komunikacją tramwajową.

Inwestycje w dwóch miastach obejmą:

- przebudowę torowiska tramwajowego i sieci trakcyjnej w Będzinie w ciągu alei Hugo Kołłątaja od „Nerki” do skrzyżowania z ulicą Paryską;
- przebudowę torowiska tramwajowego i sieci trakcyjnej w Będzinie w ciągu alei Hugo Kołłątaja od skrzyżowania z ulicą Koszelew do granicy miasta z Dąbrową Górniczą;
- przebudowę sieci trakcyjnej w ciągu alei Hugo Kołłątaja na odcinku od skrzyżowania z ulicą Paryską do skrzyżowania z ulicą Koszelew;
- przebudowę torowiska tramwajowego w Dąbrowie Górniczej wzdłuż DW 910 na odcinku od pętli KWK Paryż do granicy z Będzinem.

Co należy podkreślić, w jednym przetargu udało się rozstrzygnąć realizację modernizacji torowiska wzdłuż alei Hugo Kołłątaja, aż do pętli tramwajowej przy KWK Paryż w Dąbrowie Górniczej. Łączna długość modernizowanego torowiska to 6500 metrów toru pojedynczego, łączna długość odcinka sieci trakcyjnej wynosi 4350 metrów bieżących.

- Trzy zadania będziemy realizować na terenie Będzina, a jedno na terenie Dąbrowy Górniczej. Prace potrwać 27 miesięcy, bo całe przedsięwzięcie zaplanowane zostało w formule „projektuj i buduj”. Tak więc, rok zajmie projektowanie, a kolejne 15 miesięcy potrwa realizacja całości prac w terenie. Torowisko zostanie całkowicie zdemontowane, przygotowane zostanie podłoże z odwodnieniem, geosiatką, geowłókniną i tłucznem, a następnie ułożone zostaną szyny na podkładach strunobetonowych z mocowaniem elastycznym – powiedział prezes spółki Tramwaje Śląskie S.A., Bolesław Knapik.

Będzin jest jednym z najważniejszych miast na komunikacyjnej mapie naszego regionu, głównie dzięki swojemu strategicznemu położeniu na skrzyżowaniu dróg krajowych (DK94, DK86, S1), doskonałemu połączeniu z Międzynarodowym Portem Lotniczym w Pyrzowicach oraz połączeniom kolejowym i tramwajowym z sąsiednimi miastami, co czyni go istotnym punktem przesiadkowym i tranzytowym w regionie.

Na zdjęciu: Aneta Złocka - wiceprezydent Będzina, Bolesław Knapik - prezes zarządu spółki Tramwaje Śląskie S.A., Marcin Michalik - członek zarządu spółki Tramwaje Śląskie S.A., Jarosław Szmítka - prezes zarządu Silesia Invest Sp. z o.o. Szmítka Kamiński Sp.k., Damian Rutkowski - wiceprezydent Dąbrowy Górniczej.

- Realizowany odcinek pomiędzy będińską „Nerką”, a Dąbrową Górniczą z pewnością poprawi bezpieczeństwo, komfort użytkowników transportu publicznego i zmieni wizerunkowo przestrzeń naszego miasta – powiedziała wiceprezydent Będzina, Aneta Złocka.

- To kolejna umowa, którą podpisujemy z firmą Silesia Invest dotycząca inwestycji na terenie Zagłębia. Po jej zakończeniu mieszkańcy będą jeździli lepszymi tramwajami, po lepszych, zmodernizowanych torowiskach. Zrobimy to wszyscy, jak tutaj siedzimy, dla komfortu mieszkańców: Będzina, Dąbrowy Górniczej i Sosnowca - dodał członek zarządu spółki Tramwaje Śląskie S.A., Marcin Michalik.

Wartość Umowy podpisanej w Arenie Będzin to 28 830 000,00 złotych brutto. 12 miesięcy wyznaczono na projektowanie, 15 miesięcy mają zacząć roboty budowlane.

- Ja ze swojej strony cieszę się podwójnie. Jestem z Będzina, wychowałem się w Będzinie, fajnie coś dobrego zrobić dla miasta, w którym się mieszkało i dorastało - powiedział ze strony wykonawcy, prezes zarządu Silesia Invest Sp. z o.o. Szmítka Kamiński Sp.k., Jarosław Szmítka.

Dla Dąbrowy Górniczej ta inwestycja nie jest największą, ale również bardzo istotną, co podczas konferencji prasowej w Arenie Będzin podkreślał wiceprezydent tego miasta, Damian Rutkowski. - Dla nas to zakończenie rozpoczętej dwa i pół roku temu przebudowy głównego ciągu komunikacyjnego Dąbrowy Górniczej. Omawiany tutaj kawałek nie jest zbyt długi, ale za to bardzo ważny, albowiem będzie łączył mieszkańców Dąbrowy Górniczej z ościennymi miastami.

Wymienione na wstępie zadania należą do Projektu pn.: „Modernizacja i rozwój infrastruktury tramwajowej w Górnośląsko - Zagłębiowskiej Metropolii - Etap I” współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027”.

W ramach cyklu artykułów, który zatytułowaliśmy „Spacery po regionie”, zachęcamy do wspólnych wędrówek ścieżkami Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego. Są to wyprawy niezwykle - odwiedzimy interesujące miejsca i obiekty, które znajdują się blisko nas, po sąsiedzku albo nawet w naszym mieście, a dla wielu wciąż pozostają nieznane.

Śladami Dwóch Hut. Hutniczy Szlak Spacerowy

Mural przy ulicy Andrzeja Mielęckiego 29

Muzeum Hutnictwa w Chorzowie 14 grudnia 2025 roku oficjalnie ogłosiło otwarcie Hutniczego Szlaku Spacerowego „Śladami Dwóch Hut”. Niezwykła trasa, która powstawała w ramach Budżetu Obywatelskiego Miasta Chorzów, prowadzi do siedemnastu miejsc zlokalizowanych pomiędzy Hutą Kościuszką a Hutą Batory. Są to obiekty i miejsca związane w różny sposób z hutniczym dziedzictwem Chorzowa. Po drodze podziwiać można osiem wyjątkowych murali.

1. Siedziba Muzeum Hutnictwa w Chorzowie (ul. Metalowców 4a) – mieści się w pochodzącej z 1895 r. hali byłej hutniczej elektrowni, w której po modernizacji i przystosowaniu do potrzeb muzealnych znalazła swoje miejsce m.in. wystawa stała pt. „Królestwo Żelaza”. Podzielona została ona na dwie zasadnicze strefy. Pierwsza to „strefa pracy”, która skupia się przede wszystkim na hutniczych procesach technologicznych. Wyeksponowano tu stanowiska: wytopu, kuźni, laboratorium, energetyki, walcowni, bezpieczeństwa pracy oraz wyrobów hutniczych. Poznać tu również można najważniejsze historyczne postaci związane z chorzowskim hutnictwem. Nie zabrakło na wystawie oryginalnych urządzeń hutniczych, narzędzi oraz multimedialnych prezentacji i filmów. Natomiast w „strefie życia” zgromadzono eksponaty związane z codziennym życiem hutników.

2. Kościół im. Elżbiety (ul. Katowicka 92) – pierwsza i najstarsza w mieście murowana świątynia wzniesiona w latach 1840-1844 dla królewskohutnickiej społeczności ewangelickiej w stylu neogotyckim wg projektu Augusta Sollera. Kościół stoi w otoczeniu cmentarza założonego już w 1820 roku.

3. Mozaika (ul. Katowicka 90) – na ścianie szczytowej kamienicy widoczna jest wielkoformatowa mozaika wykonana w latach 80. XX wieku. Umieszczono na niej logotyp Chorzowskiej Wytwórni Konstrukcji Stalowych „Konstal” (dzisiaj Alstom).

4. Kościół św. Barbary (ul. 3 Maja 18) – pierwsza katolicka świątynia Królewskiej Huty, reprezentująca styl neogotycki oraz styl neoromański, wzniesiona została w latach 1851-1852. Przebudowana w latach 1894-1896 wg projektów Paula Jackischa z Bytomia. Wcześniej w tym miejscu założony został w 1850 roku cmentarz parafialny.

5. Mural (ul. 3 Maja 53) – dzisiejsza ulica 3 Maja jest jedną z najstarszych arterii komunikacyjnych dawnej Królewskiej Huty. Powstawała w latach 1818-1830, prowadząc z Królewskiej Huty do Zabrze, a dalej – do Gliwic. Nieopodal, przy dzisiejszej ulicy Kalidego, od 1798 roku zaczęła powstawać osada, która nosiła nazwę Dąbie, później – Colonia Dąbie, od 1814 roku – Colonia Regia (Kolonja Królewska), natomiast od 1820 roku – Königshütte (Królewska Huta). Mural przedstawia biegnącego chłopca, a za nim historyczny tramwaj produkowany w Konstalu.

6. Mural (ul. 3 Maja 59) – malowidło przedstawia rzeźbiarza Teodora Erdmanna Kalidego, którego słynne dzieło, rzeźba fontanna „Chłopiec z łabędziem”, stoi na chorzowskim Placu Matejki. Kalide był autorem pierwszego pomnika hrabiego Fryderyka Wilhelma von Redena, znany był również z przedstawień czuwających i śpiących lwów, a jeden z nich stoi na bytomskim rynku.

7. Mural (ul. Andrzeja Mielęckiego 29) – mural usytuowany na szczycie kamienicy przedstawia tramwaj N100, ale tym razem na tle modernistycznego Drapacza Chmur, stojącego na narożu ulic Wolności i Zjednoczenia. To na chorzowskiej ulicy Wolności od 1898 roku jeździ tramwaj.

8. Mural (Rynek 7) – mural przedstawia charakterystyczną panoramę miasta z nieistniejącymi czterema kominami Huty Kościuszkę.

9. Park Hutniczy (pomiędzy ulicami Katowicką, Dąbrowskiego, Powstańców i Rynkiem) – najstarszy śródmiejski park założony pierwotnie dla pracowników Huty Królewskiej, w latach 1870-1872. Miejsce odpoczynku i spacerów, a także zabaw dla dzieci. W obrębie parku stoją dwie dawne wille dyrektorów huty. Pierwsza - przy ulicy Jana III Sobieskiego 13, druga od strony

ul. Rynek 7

ulicy gen. Henryka Dąbrowskiego 22. W latach 60. XX wieku, w miejscu, w którym znajdowała się restauracja parkowa, wybudowano tzw. Pałac Ślubów, czyli Urząd Stanu Cywilnego.

10. Plac Jana Matejki – to tu w centralnym miejscu stoi rzeźba „Chłopca z łabędziem” Teodora Erdmanna Kalidego. Rzeźba została zaprojektowana w 1834 roku w berlińskiej pracowni artysty. W 1851 roku zdobyła ona brązowy medal na Pierwszej Światowej Wystawie Powszechnej w Londynie.

11. Ulica Cicha 6 – nieodłącznie kojarzona ze stadionem Klubu Sportowego Ruch Chorzów, który założony został w 1920 roku w budynku dzisiejszego Miejskiego Domu Kultury „Batory” (stadion otwarto w 1935 roku). Klub jest m.in., czterdziestokrotnym piłkarskim mistrzem Polski, sześciokrotnym wicemistrzem Polski oraz trzykrotnym zdobywcą Pucharu Polski.

12. Mural (ul. Armii Krajowej 49) – umieszczony na szczytowej ścianie kamienicy stojącej w pobliżu węzła komunikacyjnego z linią tramwajową, kolejową i dworcem w Chorzowie Batorym. Sercem dzielnicy była istniejąca od 1873 roku

ul. 3 Maja 53

huta „Bismarck” (od 1933 roku „Batory”), której charakterystyczny symbol i znak towarowy umieszczony został na muralu.

13. Mural (ul. Szpitalna 23) – mural umieszczony został na ścianie kamienicy od strony ulicy Żelaznej. Do dzisiaj, na narożu z ulicą Szpitalną, stoi znak informujący o dojeździe do huty. Mural przedstawia mężczyznę w charakterystycznym mundurze hutniczym, trzymającego na rękach chłopczyka, zapewne syna. Postaci ustawione zostały na tle hutniczego krajobrazu dawnych Hajduk Wielkich.

14. Mural (ul. 16 Lipca 14) – mural na ścianie szczytowej budynku należącego do Stalowni „Batory”. Przedstawia charakterystyczną panoramę hutniczych zabudowań z kominami i wodną wieżą ciśnienia. Wykonany został w czerwono-pomarańczowych barwach, nawiązujących do hutniczych pieców.

15. Mural (Stefana Batorego 8) – ostatni z ośmiu murali przedstawia muzyka hutniczej orkiestry dętej, która od zawsze towarzyszyła branżowym uroczystościom. To jeden z ważnych symboli, bez których nie sposób mówić o hutniczej wspólnocie i lokalnej kulturze.

ul. 3 Maja 59

16. Ulica Dyrekcyjna 6 – monumentalny, reprezentacyjny budynek dyrekcji huty, wzniesiony w 1915 roku wg projektów berlińskiego projektanta Arnolda Hartmanna. Obok znajduje się dawny hutniczy szpital, a także skwer, który był miejscem rodzinnych spotkań i spacerów. Na placu za budynkiem dyrekcji znajduje się figura patrona miasta i ludzi ognia – św. Floriana.

17. Skwer im. rtm. Witolda Pileckiego – miejski zieleńiec, w otoczeniu którego znajdują się dwie dawne hutnicze wille, a także hutnicze osiedla i domy mieszkalne. W centrum skweru, przy dębie „Witold”, umieszczono tabliczkę upamiętniającą rotmistrza Witolda Pileckiego.

Dopełnieniem spaceru może być odsłuchanie szesnastu podcastów, które prezentują prywatne narracje, nawiązujące do prezentowanych miejsc i hutniczego dziedzictwa miasta. Ponadto, na muzealnej stronie muzeumhutnictwa.pl, znaleźć można ożywione pocztówki oraz wirtualną mapę szlaku.

Tekst i zdjęcia: Adam Lapski
Przewodnik turystyczny

ul. 16 Lipca 14

ul. Szpitalna 23

ul. Stefana Batorego 8

ul. Armii Krajowej 49

Fot. katowice.eu

Niech nikt nie będzie sam

Fundacja Wolne Miejsce po raz kolejny zaprasza mieszkańców na Metropolitalną Wigilię bez Samotności – największe w Polsce otwarte świąteczne spotkanie dla wszystkich, którzy chcą spędzić ten wyjątkowy wieczór razem. Organizatorzy spodziewają się około 4 tysięcy uczestników.

Wydarzenie odbędzie się w hali Międzynarodowego Centrum Kongresowego w Katowicach, dokładnie w Wigilię, czyli 24 grudnia. Już o godzinie 15:00 MCK otworzy swoje podwoje, a o 16:00 rozpocznie się to niezwykle spotkanie. Choć nazwa wydarzenia – Wigilia bez Samotności – jest nowa, idea pozostaje ta sama: stworzyć przestrzeń, w której każdy może się poczuć częścią wspólnoty.

- Coraz częściej podkreśla się, że samotność stała się jednym z najpoważniejszych wyzwań naszych czasów. Dlatego miasto Katowice ponownie otwiera drzwi Międzynarodowego Centrum Kongresowego, aby właśnie tam osoby samotne lub znajdujące się w trudniejszej sytuacji mogły poczuć atmosferę tego wyjątkowego okresu. Zwróćmy uwagę na ludzi wokół nas, sprawdźmy, czy ktoś nie potrzebuje wsparcia, i przekażmy informację, że na Metropolitalnej Wigilii bez Samotności każdy będzie mile przyjęty. Pamiętajmy, że obecność drugiego człowieka potrafi być najcenniejszym podarunkiem – podkreśla Marcin Krupa, prezydent Katowic.

Fundacja Wolne Miejsce od ponad dwóch dekad organizuje spotkania wigilijne, które rokrocznie łączą tysiące osób potrzebujących obecności, wsparcia i rodzinnej atmosfery. - Zasiadamy w świątecznej atmosferze, przy pięknie nakrytych stołach z tradycyjnymi potrawami wigilijnymi, aby wspólnie przeżyć ten szczególny wieczór, w którym nikt nie powinien być sam – podkreśla Mikołaj Rykowski, prezes Fundacji Wolne Miejsce. - Na gości będą czekać tradycyjne potrawy wigilijne, ciasta, napoje, piękna bożonarodzeniowa aranżacja stołów oraz bogaty program artystyczny. W planach jest m.in. przedstawienie wigilijne, muzyka na żywo oraz animacje dla najmłodszych – do-

daje Mikołaj Rykowski. Na wydarzenie nie obowiązują żadne zapisy, skierowania, zaproszenia. Każdy znajdzie tu wolne miejsce dla siebie.

Wolontariusze chętnie widziani

Nim wszyscy zasiądą do wspólnego stołu, organizatorzy zapraszają do pomocy w organizacji Wigilii wszystkich chętnych darczyńców i wolontariuszy. Spotkania organizacyjne z koordynatorami poszczególnych działów odbywają się w każdy wtorek o godz. 18:00 w Społecznym Ministerstwie ds. Samotności, przy ul. Mikołowskiej 44 w Katowicach.

- Każdego roku możemy liczyć na wsparcie setek wolontariuszy. U nas każdy znajdzie zajęcie dla siebie. Można pomagać w kuchni, przy dekoracji hali bądź przy transporcie. Pomoc wolontariuszy i darczyńców jest nieoceniona. Bez niej stworzenie wydarzenia o takiej skali byłoby niemożliwe – mówi Marta Wilczyńska, dyrektor generalny w Fundacji Wolne Miejsce.

Szefowa kuchni wraz z kucharzami, wolontariuszami, uczniami szkół gastronomicznych zacznie działać już kilka dni przed Wigilią. Posiłki przygotowywane są w profesjonalnej kuchni Bistro Spichlerz w Katowicach. Jak zawsze, do pomocy w gotowaniu zaproszone zostały także gwiazdy znane z kulinarnych programów telewizyjnych.

Źródło: katowice.eu

Organizatorami wydarzenia są: Fundacja Wolne Miejsce, Miasto Katowice oraz Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia, a na liście partnerów jest aż 10 miast GZM. Wśród darczyńców jest spółka Tramwaje Śląskie S.A.

Zdjęcia: szlachetnapaczka.pl

Blisko 20 tysięcy rodzin otrzymało w tym roku wsparcie Szlachetnej Paczki. Wartość przekazanej pomocy wyniosła łącznie ponad 84 mln zł. To więcej niż rok temu i kiedykolwiek wcześniej.

Szlachetna Paczka to przede wszystkim spotkanie i relacja z drugim człowiekiem - wsparcie, które daje potrzebującym oddech w codzienności, ale też przywraca godność i nadzieję na zmianę. Polacy po raz kolejny pokazali, że potrafią się dzielić i pomagać osobom w trudnej sytuacji życiowej. - W świecie pełnym wyzwań potrafiliśmy się zatrzymać, spojrzeć na drugiego człowieka i odpowiedzieć na jego potrzeby. Ten rok po raz kolejny pokazał, jak ogromną siłę ma wspólne działanie. Razem zrobiliśmy wielką rzecz - podkreśla Joanna Sadzik, prezes Stowarzyszenia WIOSNA, które jest organizatorem akcji.

W tym roku w ramach Szlachetnej Paczki pomoc otrzymało ponad 52 tysiące osób w potrzebie, zmagających się z chorobami, ubóstwem, samotnością. W paczkach znalazły się rzeczy o wartości ponad 84 mln złotych (od początku działania Szlachetnej Paczki przekazano pomoc o wartości przekraczającej 795 mln złotych). Za każdą złotówką kryje się bardzo konkretna rzecz: żywność, opał, ciepła kurtka, kurs zawodowy, działająca lodówka, bezpieczeństwo.

Na świąteczne paczki złożyło się w tym roku ponad 550 tysięcy darczyńców, a w organizacji przedsięwzięcia uczestniczyło ponad 13 tysięcy

wolontariuszy. To m.in. dzięki nim Szlachetna Paczka otworzyła 686 obszarów działania na terenie całej Polski. Średnia wartość paczki dla jednej rodziny wyniosła ponad 4 200 złotych.

Jeszcze możesz pomóc

Warto pamiętać, że "Szlachetną Paczkę" można wspierać finansowo przez cały rok, nie tylko w okresie świątecznym. dokonując wpłaty. Dzięki wpłatom program działa, rozwija się i dociera do kolejnych rodzin w potrzebie. Można także pomóc wybranemu dziecku z Akademii Przyszłości. Szczegóły znaleźć można na stronie szlachetnapaczka.pl.

Warto pamiętać, że "Szlachetną Paczkę" można wspierać finansowo przez cały rok, nie tylko w okresie świątecznym. dokonując wpłaty. Dzięki wpłatom program działa, rozwija się i dociera do kolejnych rodzin w potrzebie. Można także pomóc wybranemu dziecku z Akademii Przyszłości. Szczegóły znaleźć można na stronie szlachetnapaczka.pl.

Źródło: szlachetnapaczka.pl

Co musisz wiedzieć o tramwajach - zasady ruchu drogowego

Ko ma pierwszeństwo na skrzyżowaniu?

Znajomość zasad pierwszeństwa to podstawa. Chwila nieuwagi może skończyć się niebezpieczną sytuacją, a nawet wypadkiem. Dojeżdżając do skrzyżowania, musimy zachować szczególną ostrożność, ocenić, jaki to rodzaj skrzyżowania, a przede wszystkim znać zasady pierwszeństwa.

Skrzyżowanie to, zgodnie z Prawem o ruchu drogowym, część drogi będąca połączeniem dróg albo jezdni jednej drogi w jednym poziomie.

Skrzyżowania można podzielić ze względu na sposób regulacji pierwszeństwa przejazdu :

- Skrzyżowania o ruchu kierowanym:
 - sygnalizacją świetlną – o pierwszeństwie decydują sygnały świetlne;
 - przez uprawnioną osobę – o pierwszeństwie decydują polecenia policjanta lub innej uprawnionej osoby kierującej ruchem.
- Skrzyżowania niekierowane (ze znakami drogowymi)
O pierwszeństwie decydują znaki drogowe, takie jak D-1 („droga z pierwszeństwem”) z tabliczką T-6a/T-6b lub A-7 („ustąp pierwszeństwa”), B-20 („stop”).
- Skrzyżowania równorzędne
Nie występują na nich znaki określające pierwszeństwo, a o kolejności przejazdu decyduje zasada prawej ręki (ustępujemy pierwszeństwa pojazdowi nadjeżdżającemu z prawej strony).
- Skrzyżowania o ruchu okrężnym (ronda)
Są szczególnym rodzajem skrzyżowań, gdzie ruch odbywa się wokół wyspy centralnej w kierunku przeciwnym do ruchu wskazówek zegara, a zasady pierwszeństwa regulowane są znakami (zazwyczaj znak C-12 „ruch okrężny” wraz ze znakiem A-7 „ustąp pierwszeństwa przejazdu”).

Kto ma na nich pierwszeństwo?

Skrzyżowanie równorzędne, to takie skrzyżowanie na którym nie znajduje się znaków ani sygnałów ustalających pierwszeństwo. Obowiązują tu zasady ogólne. Zgodnie z art. 25, ust. 1 i 2 Prawa o ruchu drogowym, kierujący, zbliżając się do skrzyżowania, ma obowiązek:

- zachować szczególną ostrożność;
- ustąpić pierwszeństwa pojazdowi nadjeżdżającemu z prawej strony;
- jeśli skręca w lewo - ustąpić także jadącemu z kierunku przeciwnego na wprost lub skręcającemu w prawo.

Pojazdy szynowe (tramwaje) mają pierwszeństwo w stosunku do innych pojazdów, bez względu na to, z której strony nadjeżdżają. Jedyny wyjątek stanowią pojazdy uprzywilejowane – w takiej sytuacji to one mają pierwszeństwo przed tramwajem.

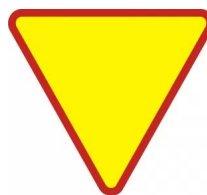

Przed skrzyżowaniem równorzędnym możemy spotkać znak ostrzegawczy A-5 – skrzyżowanie dróg. Ostrzega o skrzyżowaniu dróg, na którym pierwszeństwo przejazdu nie jest określone znakami.

Skrzyżowanie z znakami ustalającymi pierwszeństwo przejazdu

Jest to skrzyżowanie, na którym pierwszeństwo przejazdu regulują znaki drogowe. Mówimy tu o przecięciu drogi podporządkowanej określanej znakami A-7 lub B-20 z drogą z pierwszeństwem przejazdu oznaczoną znakiem D-1.

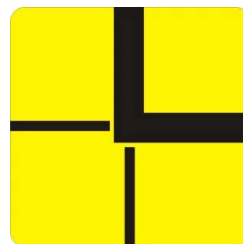
Zasady są proste, gdy jedziemy drogą podporządkowaną, musimy ustąpić pojazdom znajdującym się na drodze z pierwszeństwem. Gdy dwa pojazdy spotykają się na drodze o tej samej wartości, np. na drodze z pierwszeństwem, muszą zastosować się do zasady prawej ręki. Każdy pojazd musi stosować się do znaków, tramwaj też. Jeżeli tramwaj znajduje się na drodze podporządkowanej, to ustępuje pierwszeństwa pojazdowi jadącemu drogą z pierwszeństwem. Natomiast gdy tramwaj i inny pojazd znajdzie się na drodze o tej samej wartości, to jest to sytuacja równorzędna, w której tramwaj będzie miał pierwszeństwo.

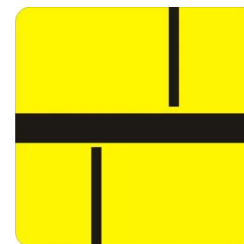
Znak A-7 ustąp pierwszeństwa.

Ostrzega o skrzyżowaniu z drogą z pierwszeństwem. Znak A-7 znajdujący się w obrębie skrzyżowania dotyczy tylko najbliższej jezdni, przed którą został umieszczony. Przepis stosuje się odpowiednio do znaku A-7 umieszczonego przed torowiskiem pojazdów szynowych lub w innych miejscach przecinania się kierunków ruchu.

Umieszczona pod znakiem A-7 tabliczka T-6c lub T-6d wskazuje rzeczywisty przebieg drogi z pierwszeństwem przez skrzyżowanie. Gruba linia na tabliczkach oznacza drogę z pierwszeństwem.

Znak T-6c

Znak T-6d

B-20 STOP

Oznacza:

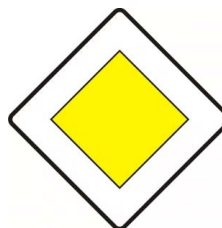
- zakaz wjazdu na skrzyżowanie bez zatrzymania się przed drogą z pierwszeństwem;
- obowiązek ustąpienia pierwszeństwa kierującemu poruszającym się tą drogą.

Zatrzymanie powinno nastąpić w wyznaczonym w tym celu miejscu, a w razie jego braku - w takim miejscu, w którym kierujący może upewnić się, że nie utrudni ruchu na drodze z pierwszeństwem. Znak B-20 umieszczony w obrębie skrzyżowania dotyczy tylko najbliższej jezdni, przed którą został ustawiony. Przepisy stosuje się odpowiednio do znaku B-20 umieszczonego przed torowiskiem pojazdów szynowych lub w innych miejscach przecinania się kierunków ruchu. Umieszczona pod znakiem B-20 tabliczka T-6c lub T-6d wskazuje rzeczywisty przebieg drogi z pierwszeństwem przez skrzyżowanie.

Znak D-1 droga z pierwszeństwem.

Oznacza początek lub kontynuację drogi z pierwszeństwem.

Umieszczona pod znakiem D-1 tabliczka T-6a albo T-6b wskazuje odpowiednio rzeczywisty przebieg drogi z pierwszeństwem przez skrzyżowanie lub układ dróg podporządkowanych (gruba linia na tabliczkach oznacza drogę z pierwszeństwem).

Znak D-2 koniec drogi z pierwszeństwem.

Oznacza koniec drogi z pierwszeństwem.

Najważniejsze informacje na temat rond, czyli skrzyżowań o ruchu okrężnym, zaprezentujemy w następnym numerze.

Zbliża się jubileusz naszego czasopisma

Liczba miesiąca: 15

Pierwszy numer „Silesia Tram News”, miesięcznika wydawanego przez spółkę Tramwaje Śląskie S.A., ukazał się w kwietniu 2011 roku. A to oznacza, że już za kilka miesięcy czasopismo obchodzić będzie swoje 15-lecie!

Przed zbliżającym się jubileuszem spróbujmy przez chwilę zabawić się liczbami. Bo choć historia gazety to coś znacznie więcej niż statystyka, nie zaszkodzi się uśmiechnąć i spojrzeć na przeszłość z przymrużeniem oka. Ostatnie w 2025 roku wydanie „Silesia Tram News” nosi numer 177 i dokładnie od tyłu miesiąca czasopismo trafia nieprzerwanie do rąk Czytelników. Ilu ich było? Trudno to sprawdzić, ale z pewnością bardzo wielu, skoro można po nie sięgnąć bezpłatnie w tramwajach i wybranych punktach w całej Metropolii.

Średnia objętość gazety wynosi 12 stron, czyli łącznie opracowaliśmy i wydrukowaliśmy dla Państwa 2124 strony. Średnio na jedną stronę przypada niecałe 4 tysiące znaków tekstu, czyli od 2011 roku uzbierało się ponad... 8 milionów znaków! Na zawartość tekstową złożyły się dziennikarskie relacje, wywiady, podsumowania, artykuły informacyjne, komunikaty...

Możemy też pochwalić się stałymi rubrykami, a jedną z najbardziej popularnych jest cykl podróżniczy pt. „Spacer po regionie” (pierwotnie „Przystanek historia”). Pierwszy odcinek z tej serii ukazał się w piątym numerze, więc mamy już za sobą 172 publikacje.

„Silesia Tram News” jest czasopismem bogato ilustrowanym. Jak wynika z naszych obliczeń, przez blisko 15 lat zamieściliśmy ponad 8 tysięcy zdjęć i grafik. Co miesiąc publikujemy też krzyżówkę, w której do wygrania są tramwajowe gadżety – do tej pory rozdaliśmy około 350 nagród.

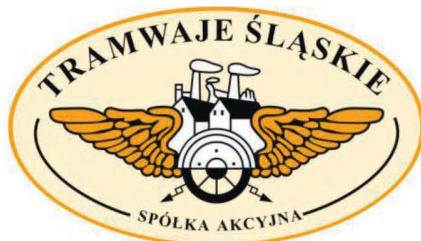
Pod 15 latami redagowania gazety można by oczywiście przytoczyć znacznie więcej interesujących liczb i zestawień. Najważniejsze są jednak nasze relacje z Czytelnikami i wzajemne emocje, których nie da się w żaden sposób zmierzyć.

red

Krzyżówka

Starofrancuski taniec	▼	Płytki ceramiczne	▼	Odmiana gruszy	Dawny mankiet z koronek	▼	Rura karabinu	▼	Odtwarzacz firmy Apple	Ma paki na przyprawę	▼
Francuska kraina nad Kanałem La Manche				Np. dawne FSO			Sprawunek			Miłośćka, flirt	
Dawny gramofon	▶						Model Daewoo	▶			
Karabin (pot.)											
	▶				Niemiecki hrabia	▶			Gatunek muzyki		
									Mała sarta		
Dawniej o statku	▶				Rodzaj batystu lub minerał		Konkuruje z Danone	▶			
	▶			Korner na boisku					Funkcja wiertarki		
Naszyta na łokciu		Czołno wydrążone z pnia drzewa	▶				Szczyt kariery	▶		Dokumenty sądowe	W parze z winą
	▶			Indiańska łódka					Na głowie motocyklisty		
				Niski głos kobiecy							
Porcja kurczaka		Ma same szóstki		Filmowy - w kinie			Głos kaczki	▶			Myśliwski pies gończy
	▶								Zbudowany z szyn		
									Dygresja	Śpiew	
Rezerwa	Naprawi np. kran		Kula do snookera								
Śledź lub dorsz											
Gryzoń z tundry									Śląska gra w karty	Barwna papuga	Wąż dusiciel
	▶										
					Nietakt		Konkurencja narciarska	Zakopane precjoza			
								Cyrk lodowcowy			
Np. zmiany ciśnienia	▶							Soczewka na jedno oko		Np. sztygar	
	▶			Łapka na muchy	Przędza jedwabna		Hiszp. wino				
							Łalka				
Jadalnia na statku		Kuzyn drozda	▶							Mały piecyk żelazny	Port w Algierii
Łątka		Rechocze w stawie	Jadalny skorupiak								Okrycie na konia
	▶				Postawi piec	▶			Miecz u pasa rycerza		
Zatargi, sprzeczki	▶						Czynsz (przest.)	▶			
	▶				Część dywizji	▶			Dawna nazwa kraju z Kinszą		
Insekt											
Grządka kwiatowa	▶					Pani z Tirany	▶				

Litery w kolorowych kratkach, czytane rzędami, utworzą rozwiązanie - tytuł koledzy.

Wśród czytelników, którzy nadeślą prawidłowe rozwiązania do 15 stycznia 2026 r. na adres wydawcy, rozlosujemy nagrody rzeczowe. Z laureatem z poprzedniego numeru skontaktujemy się osobiście.

Adres redakcji: Agencja Mediów Lokalnych mediaL, ul. Katowicka 107, 41-500 Chorzów.

Rozwiązania można przysyłać pocztą elektroniczną na adres: biuro@agencjamedial.pl.

Uwaga: oprócz adresu nadawcy należy podać numer telefonu kontaktowego.